

Årsberetning

Reform
- ressursenter for menn

2020

Andre versjon, 15.03.21

Innholdsfortegnelse

Forord	4
1. Om Reform – ressursenter for menn	5
Formålsparagraf og overordnede oppgaver	5
Styrende organer.....	5
Finansiering	6
Tredelt innsats.....	6
Strategi- og handlingsplan.....	6
Ansatte	7
2. Rollen som nasjonalt likestillingsenter	8
Koronapandemiens påvirkning på likestillingen	8
Pandemiens påvirkning på Reforms arbeid i 2020.....	9
Innspill og høringer.....	9
Internasjonalt arbeid.....	10
Reformundersøkelsen 2020	11
3. Nærmere om bruken av grunntilskuddet fra staten	12
En forutsetning for et likestillingsarbeid av kvalitet.....	12
Prosjektarbeid	12
Statstilskuddet er grunnsteinen	12
Grunntilskuddet i 2020.....	13
4. Lavterskelarbeid	15
Mannstelefonen	15
Mannstelefonen Chat.....	15
Terapeutiske samtaler.....	16
5. Menn som fedre	17
E-læringskurs og workshops om fedre for ansatte i barnevernet.....	17
MiC – Men in Care. Best practice for promotion for caring masculinities to improve work life balance	18
Videreføring av Min far - historier og diskusjonsopplegg om mangfold og fedre	18
EQW&L – Equality for Work and Life	18

Aktivtårskap.no	19
Politisk arbeid for fedrekvoten.....	19
6. Volds- og overgrepforebygging	20
Menn også! Et krisesentertilbud tilpasset menn og LHBT-personer	20
Temakveld om kjærestevold for norske og samiske foreldre	20
Rød knapp-aksjonen Stopp vold mot kvinner	21
Skeiv og voldsutsatt – en myte?.....	21
Under radaren. Et bedret tilbud til eldre menn utsatt for vold i nære relasjoner.....	21
Teaterstykket «Mann. Jeg?»	22
7. Arbeid med gutter og menn med minoritetstilknytning	23
DOŁĄCZAĆ SIĘ! (Bli med!) Integreringsmøter for mannlige polske arbeidsinnvandrere.....	23
Nettverk for innvandrerhelse i frivillig sektor	24
8. Menn, helse og seksualitet.....	25
Kast (Kjøp av seksuelle tjenester).....	25
Transmenn, helse og maskulinitetsnormer.....	26
Mannens helseuke 2020: Menn, rus og avhengighet	26
Ungdoms tanker om porno	26
Incels: Menn som hater seg selv	26
9. Gutters oppvekst og sosialisering	28
Men in Nursing Education: Nordisk prosjekt om menn i sykepleieutdanningen.....	28
Mannsdagen 2020.....	28
Genustest.no: Test en billedboks kjønnsinnhold	28
10. Opplysningsarbeid	30
Nett og sosiale medier	30
Faste arrangementer, foredrag, kurs og undervisning.....	30
Ferskvareseminarer.....	30
Reform i media	30
11. Representasjon og samarbeid	32
Brobyggerrolle.....	32
Likestillingssentrene	32
Arbeidsgruppe om aktivitets- og redegjørelsesplikten	33

Forord

I 2020 har koronapandemien satt mye av det vi har vært vant til å se på som selvfølgelig, på spill.

Vi ser at likestillingen som en grunnleggende verdi i velferdsstaten Norge må hegnes om, hvis den ikke skal forringes.

I Reform er vi særlig bekymret for situasjonen til utsatte grupper av gutter og menn.

Det er liten grunn til å tro virkningen av pandemien vil være over den dagen viruset er bekjempet. Krisen viser betydningen av et nasjonalt kompetansemiljø som arbeider for gutter, menn og likestilling.

Pandemien har påvirket Reform. Vi har likevel maktet å legge store deler av driften om, og styrket vår kompetanse og evne til digital formidling.

Også i 2020 har senterets ansatte arbeidet med et stort antall prosjektoppgaver, og innledet og videreført mange samarbeid i inn- og utland.

Årsberetningen viser bredden i Reforms virksomhet dette året, både i arbeidet gjort av våre dyktige ansatte og av våre engasjerte frivillige.

Vår vurdering er at Reform – ressurscenter for menn trengs mer enn noen gang.

Oslo, 15. mars 2021

Are Saastad,
daglig leder

1. Om Reform – ressurscenter for menn

Formålsparagraf og overordnede oppgaver

Reforms formålsparagraf er vedtektsfestet i stiftelsesmøtet 30. januar 2002. Våre oppgaver er formulert slik:

«Reform er organisert som en politisk uavhengig stiftelse. Stiftelsens formål er, med utgangspunkt i at menn og kvinner er likeverdige, å jobbe for likestilling og mot diskriminering på grunnlag av kjønn, samt synliggjøre menn som kjønn i samfunnet.

Med dette utgangspunktet skal REFORM være likestillingsorientert og helserettet i sitt arbeid, bistå menn i konkrete livsfaser og livssituasjoner med råd, veiledning og informasjon, bidra til å ta vare på og utvikle mangfoldet i menns liv, arbeide for menns likestilling i et folkehelseperspektiv, mobilisere menns ressurser til utvikling og aktiviteter på områder som ikke har vært særlig fremtredende i de tradisjonelle mannskulturene og ellers bidra til å bedre menns helse, levekår og livskvalitet.

Senterets arbeid skal preges av respekt for det enkelte menneskes egenverdi, der alle mennesker er likeverdige og skal behandles deretter, uavhengig av kjønn, alder, religion, etnisk tilhørighet, hudfarge, funksjonsdyktighet, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.»

Våre oppgaver kan overordnet sies å være å samle, produsere og formidle sentral kunnskap om menn, menns livssituasjoner og menns helse, å påvirke beslutningsprosesser som berører menn og likestilling, å samarbeide nasjonalt og internasjonalt om synliggjøring av menns posisjoner i likestillingsfeltet og å kvalitetsutvikle og arbeide for en spredning av lavterskeltilbud til menn.

Styrende organer

Reforms virksomhet ledes av et styre og et representantskap.

Styret har den øverste ledelse av stiftelsens virksomhet og skal lede stiftelsen i henhold til vedtektene og stiftelsesloven.

Reforms styre besto i 2020 av styreleder Kristin Mile, nestleder André Oktay Dahl og styremedlemmene Thomas Walle, Tore Eugen Kvalheim, Marianne Inéz Lien, Remi Pettersen (frivilliges representant) og Bjørn Ole Ekeli (ansattes representant).

Representantskapet er Reforms høyeste organ, og har som oppgave å føre tilsyn med virksomheten.

Representantskapet besto i 2020 av forskningssjef Solveig Bergman (oppnevnt fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress), instituttleder Helene Aarseth (oppnevnt fra Senter for tverrfaglig kjønnsforskning, UiO), Astrid Bismo (oppnevnt fra Kreftforeningen), Geir Salter (frivilliges representant) og Steinar Ove Kvam (ansattes representant).

Gjennom en vedtektsendring ble det i 2020 besluttet å utvide representantskapet med to personer som oppnevnes av frivillige i Mannstelefonen. Endringene trer i kraft i 2021.

Finansiering

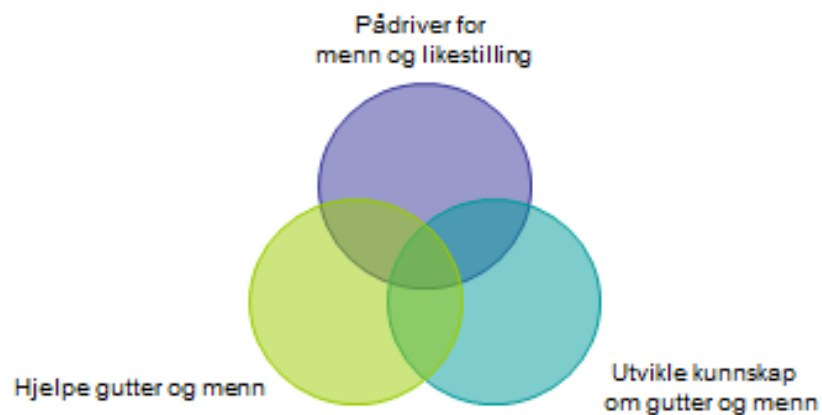
Reform drives med grunnfinansiering over budsjettet til Kulturdepartementet (KUD), formidlet via Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Vesnetlige deler av driften er prosjektbasert, med finansiering både fra offentlige og private tilskuddsytere.

Den offentlige støtten til stiftelsen er begrunnet i at norske myndigheter anerkjenner behovet for en aktør med hovedoppgaven å integrere gutter og menn i likestillingsarbeidet - som partnere, medspillere og også som ansvarlige parter med selvstendige likestillingsbehov. Vi har et godt samarbeid med Bufdir i form av to årlige dialogmøter og i andre sammenhenger.

Tredelt innsats

Reform har spesialkompetanse på feltet gutter, menn og likestilling.

Reform arbeider tredelt, ved å forene kunnskap fra direkte kontakt med menn (gjennom hjelpetilbud) med kompetanseutvikling (i stor grad finansiert gjennom ulike prosjektsamarbeid) og via rollen som samfunnsaktør og faglig pådriver.

Den spesielle kombinasjonen av kunnskap fra forskning, erfaring og direkte dialog med menn gjør Reform til en unik aktør i likestillingsfeltet, både nasjonalt og internasjonalt.

Strategi- og handlingsplan

I styrets strategiplan er det vedtatt at Reform skal ha disse kjerneverkene:

- Ivareta menn i likestillingsarbeidet
- Være en synlig aktør for likestilling i et mannsperspektiv
- Være en aktiv formidler av praksis- og forskningsbasert kunnskap
- Videreføre frivilligheten knyttet til Mannstelefonen

Kjerneverkene var i 2020 konkretisert til disse oppgavene i det daglige:

- Å bedre gutters oppvekstvilkår og utdanning
- Å fremme oppmerksomhet om menns helse
- Å motvirke det kjønnsdelte arbeidsmarkedet
- Å motarbeide vold i nære relasjoner
- Å arbeide med utfordringer som gutter og menn med minoritetstilknytning møter
- Å innhente og dele kunnskap om samlivsbrudd og barnefordeling
- Å fremme menns rolle som fedre i samfunnet

Det gis i tillegg føringer gjennom Bufdirs årlige tildelingsbrev knyttet til den statlige grunnbevilgningen.

Reforms drift organiseres rundt årlige og dynamiske handlingsplaner. Handlingsplanen følges opp og oppdateres i Reforms jevnlige driftsmøte.

Ansatte

I 2020 har disse vært fast ansatt i Reform:

Are Saastad, daglig leder

Bjørn Ole Ekeli, økonomisjef/kontroller

Ole Bredesen Nordfjell, fagsjef

Danel Hammer, rådgiver

Mali Storbækken, rådgiver

Steinar Kvam, terapeut

John Ole Erlie og Anja Duun Skaug har hatt tidsavgrensede engasjementer knyttet til prosjektoppgaver i 2020.

Psykiater og sexolog Haakon Aars har vært tilknyttet driften på timebasis, og pensjonert psykolog Torstein Winger har vært engasjert som frivillig samtaleterapeut.

2. Rollen som nasjonalt likestillingscenter

I kraft av å være landets eneste ressursmiljø med hovedoppgave å arbeide med likestilling i et mannsperspektiv, har Reform en nasjonal oppgave. Reform blir aktivt brukt av media, arbeidsliv, organisasjoner, det offentlige tjenesteapparatet, enkeltpersoner og av myndighetene.

Reform inntar en aktiv og kontinuerlig rolle som kunnskapsleverandør overfor det offentlige tjenesteapparatet, utdanningssektoren, akademien, embetsverk og politikere, samt i møte med sivilsamfunn og arbeidsliv.

Koronapandemiens påvirkning på likestillingen

Koronapandemien førte i 2020 med seg en krise også for menns likestillingssituasjon. Dette var det lite oppmerksomhet rundt i Norge. For Reform har utslagene imidlertid vært åpenbare. Det gjelder særlig på områdene vold i nære relasjoner, og når det gjelder ensomhet og psykisk helse. I 2020 har vi spilt inn våre bekymringer til myndighetene ved flere anledninger.

Alvorligheten i mange av henvendelsene vi mottok i 2020 økte med koronakrisen. Pandemien medførte at menn utsatt for vold i nære relasjoner ble mer isolerte, med færre muligheter for å bryte ut av de voldelige forholdene. Eksempler på hva problemet for mennene som tar kontakt med oss bestod i, er økende isolasjon i fra før voldspregete forhold, mer vold og mer kontrollerende atferd. Det er grunn til å anta betydelig sammenfall mellom gruppen menn utsatt for vold i nære relasjoner, og gruppen menn uten nære familiemedlemmer eller venner å betro seg til. Å oppsøke hjelpeapparatet blir mye vanskeligere i slike tilfeller.

Våre henvendelser lar oss ikke være i tvil om at menn som er utsatt for vold i nære relasjoner har fått det verre etter mars 2020. Det er også god grunn til å tro at det er vanskeligere enn tidligere å oppdage økningen i volden mot menn. I en situasjon som nå, har kontrollerende atferd fra partner langt større sjanse til å lykkes. Vi legger til at de fleste av de voldsutsatte mennene vi møter gjennom våre tjenester, utsettes for vold fra en kvinnelig partner.

Menn har i gjennomsnitt færre fortrolige å betro seg til enn kvinner. Reformundersøkelsen viste at 15 % av alle norske menn sa de i liten eller svært liten grad har noen å betro seg til i familien. Det tilsvarende tallet for kvinner var 9 %. Når det gjelder spørsmålet om menn har venner å betro seg til, svarte 24 % at de i liten eller svært liten grad har dette. Tallet for kvinner var 13 %. Eldre menn over 60 og skeive kommer særlig dårlig ut på denne statistikken. Vi ser også en nedgang i prosent venner menn har å betro seg til fra forrige Reformundersøkelse (i 2017).

Disse tallene peker mot at det er nødvendig å ha en såkalt kjønnnet tilnærming til hvem som er utsatte som følge av økt isolasjon under pandemien. Menn som allerede var isolerte og ensomme, vil være særlig utsatte i krisen. En slik gruppe er mannlige studenter, som bor hjemmefra og i liten grad har en omgangskrets, og i tillegg er rammet av at kontakten med lærestedet og studiemiljøet i overveiende grad er digital.

En annen utsatt gruppe er eldre hjemmeboende menn, der vi vet at selvmordsfaren var høy allerede før pandemien. Det er nesten utelukkende menn som tar livet sitt i aldersgruppen 80+. Det er grunn til å tro at dette er en gruppe som nå er i behov for særskilte tiltak.

Det er også tegn som tyder på at flere menn som har gjennomgått samlivsbrudd, kan oppleve å bli rammet av samværs sabotasje når det gjelder felles barn. Dels kan dette også begrunnes med smittevern.

Pandemiens påvirkning på Reforms arbeid i 2020

Koronapandemien fikk stor betydning for driften av Reform i 2020. Da pandemien traff oss i mars, måtte en rekke av våre planlagte oppdrag og aktiviteter avlyses eller endres. Flere pågående prosjekter måtte legges om eller utsettes, mens andre lot seg gjennomføre mer eller mindre etter plan.

I store deler av året har vi praktisert hjemmekontor enten som primær arbeidsform, eller som den eneste. Dette har medført en omlegging av det daglige samarbeidet i senteret, fulgt av en planmessig oppgradering av hjemmekontor som form, og også når det gjelder utrustning for den enkelte. I hovedsak har dette gått meget bra for vårt senters del. Vi har opprettholdt det gode interne samarbeidet fra tidligere, og vi har opprettholdt og videreført de aller fleste eksterne samarbeidsrelasjonene våre.

Reforms lavterskel hjelpeaktiviteter har måttet tåle de største belastningene som følge av koronasituasjonen. Tilbudet gitt av frivillige i Mannstelefonen og i Mannstelefonen Chat har riktignok ikke blitt direkte rammet, siden det meste av denne aktiviteten har latt seg gjennomføre på kontoret eller i form av viderekopling til private telefoner. Derimot har det vært svært vanskelig å avholde møter og samlinger for de frivillige. I perioder har det heller ikke vært mulig eller forsvarlig å møte klienter i terapeutiske samtaler på kontoret, eller i vårt Kast-prosjekt. For en del klienter har et alternativ her vært digitale samarbeidsflater. For andre har ikke dette kunne erstatte møter ansikt til ansikt. Det er hevet over tvil at en del av våre klienter har lidd under dette.

Det er likevel grunnlag for å si at Reform har klart å opprettholde et oppegående tilbud til menn som sliter, også i 2020.

Koronapandemien har samtidig sporet Reform til å utstyre oss for, og kvalifisere oss til, å bli en synlig aktør på strømmete sendinger på nett. I løpet av 2020 har vi bygget god kompetanse på ulike former for digitale direktesendinger og videoproduksjoner. I hovedsak er sendingene formidlet på Facebook. Her har vi opplevd å nå et mye større publikum enn tidligere. Det gjelder for eksempel våre ferskvareseminarer, der ny forskning formidles. Også sendinger med samtaler om temaer, eller presentasjon av Reforms prosjekter har fått stor oppmerksomhet. På dette området er vi likevel bare i startfasen, og det planlegges for en langt høyere aktivitet på dette området i 2021.

Se også Kapittel 4, *Lavterskelarbeid* og kapittel 10, *Opplysningsarbeid*

Innspill og høringer

Reform har også i 2020 gitt innspill til og vært i dialog med en rekke organisasjoner og offentlige

virksomheter om hvordan trekke gutter og menn sterkere med i likestillingsarbeidet. Vi har deltatt på innspillmøter og levert hørings svar på en rekke saksefelt.

I 2020 avga vi svar på følgende offentlige høringer:

- Høringsuttalelse til NOU 2019:19 Jenterom, gutterom og mulighetsrom. Likestillingsutfordringer blant barn og unge (Kulturdepartementet)
- Høringsuttalelse til forslag til endringer i utlendingsloven og -forskriften om omsorgsansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år i mottak mv. (Justis- og beredskapsdepartementet)
- Høringsuttalelse til NOU 2019:20 En styrket familietjeneste. En gjennomgang av familietjenesten (Barne- og familiedepartementet)
- Høringsuttalelse til forslag til endringer i barnevernloven: Kompetanse i barnevernet (Barne- og familiedepartementet)
- Høringsuttalelse til autisme- og tourettesutvalgets innstilling NOU 2020:1 (Helse- og omsorgsdepartementet)
- Høringsuttalelse til forslag til endringer i barneloven – bruken av sakkyndige i foreldretvistsaker (Barne- og familiedepartementet)
- Høring på statsbudsjettet 2021 – Stortingets familie- og kulturkomité
- Høringsuttalelse til endringer i diskrimineringsombudsloven og arbeidsmiljøloven (Arbeids- og sosialdepartementet og Kulturdepartementet)
- Høringsuttalelse til forskrift om nasjonal retningslinje for helsesykepleierutdanning (Kunnskapsdepartementet)
- Høringsuttalelse til nasjonal veileder om gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming (Helsedirektoratet)
- Høringsuttalelse til ny lov om erstatning fra staten til voldsutsatte (Justis- og beredskapsdepartementet)

I tillegg ga vi innspill på følgende temaer:

- Innspill til nasjonal konferanse om likestilling og kunstig intelligens (Likestillings- og diskrimineringsombudet)
- Innspill til evaluering av funksjonshemmedes diskrimineringsvern (Likestillings- og diskrimineringsombudet)
- Notat til høring om veteranmeldingen (Stortingets utenriks- og forsvarskomité)
- Innspill om prioriterte temaer i framtidig forskning om vold og overgrep (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet)
- Innspill til ny lhbtqi-handlingsplan (Kulturdepartementet)

For å være faglig oppdatert om likestilling og aktuelle temaer knyttet til vårt løpende arbeid, gjennomfører Reforms ansatte relevante utdanninger og deltar på kvalifiserende kurs og foredrag.

Internasjonalt arbeid

I økende grad er det nødvendig å se det nasjonale arbeidet for likestilling mellom kjønnene i et

internasjonalt perspektiv. Reform er et knutepunkt, og bidrar til internasjonal erfaringsutveksling til nordiske, europeiske og internasjonale aktører som arbeider med menn for likestilling mellom kjønnene.

Inntil koronapandemien traff landet og verden, har vi stadig hatt besøk av utenlandske interessenter i menn og likestilling. 2020 er selvsagt et annerledes år, der vi ikke har mottatt noen slike delegasjoner.

Reform ble i 2020 oppnevnt til å sitte i den norske delegasjonen til FNs kvinnekongress i mars (CSW 64). Kongressen ble dessverre i sin helhet avlyst som fysisk arrangement.

Reformundersøkelsen 2020

I november 2020 ble Reformundersøkelsen gjennomført for andre gang. Årets Reformundersøkelse fulgte opp den første fra 2017, og ble også denne gang utført av Kantar. Studien ble gjennomført ved bruk av en kvantitativ undersøkelse på web med rundt 800 respondenter, og er landsrepresentativ.

Undersøkelsen tok for seg en rekke temaer om menn og likestilling. Noen av spørsmålene var gjentatte fra 2017, og gir derfor også nyttig informasjon om utvikling blant annet når det gjelder menns bruk av helsevesenet og menn som voldsutsatte. Andre spørsmål var aktualisert av pandemistuasjonen.

Undersøkelsen og dens resultater vil bli benyttet aktivt blant annet i Reforms påvirkningsarbeid i 2021.

Se også Kapittel 10, *Opplysningsarbeid* og Kapittel 11, *Representasjon og samarbeid*

3. Nærmere om bruken av grunntilskuddet fra staten

En forutsetning for et likestillingsarbeid av kvalitet

Grunntilskuddet over statsbudsjettet er avgjørende for å sikre et nødvendig nivå på den faglige og administrative driften av likestillingscenteret Reform. Grunntilskuddet skal gi alburom til å opprettholde en stabil grunnbemanning av høyt kvalifiserte medarbeidere, som er i stand til å yte service til det norske samfunnet, og være til stede på mange viktige arenaer.

Et stabilt og høyt kvalifisert fagmiljø er en forutsetning for at Reform kan videreutvikle kunnskap om hva som fremmer, og hva som hemmer, likestilling. Grunntilskuddets karakter, med de relativt begrensede føringene myndighetene hittil har lagt på virksomheten, har sikret Reform en avgjørende frihet til å spille rollen som likestillingsaktør med ekspertkapasitet til å definere, avdekke og arbeide med likestillingsutfordringer som særlig treffer gutter og menn.

Prosjektarbeid

De siste årene har dette i stor grad skjedd i utviklingen av nye prosjekter. Reform søker og mottar prosjektstøtte fra en lang rekke offentlige og ideelle tilskuddsytere. Dette har gitt oss en stor prosjektportefølje og mange spennende samarbeidspartnere.

Det er liten tvil om at Reforms omfattende prosjektaktivitet er svært verdifullt i vårt eget arbeid for likestilling, og at det samtidig stimulerer mange andre aktører, både i direkte samarbeid og som mottakere av erfaringer, kompetanse og dokumentasjon.

Prosjektmidler er imidlertid ikke frie, siden de alltid vil være innrettet mot å oppnå spesifiserte målsettinger fra en tilskuddsyter. En for høy andel prosjektfinansiering vil utfordre Reforms rolle som uavhengig aktør. Selv om det er en rekke muligheter til å søke støtte til relevante prosjekter for gutter og menn der hovedformålene er helse, vold i nære relasjoner eller familie, vil hovedformålet fra tilskuddsyter kun i svært få tilfeller være definert til likestilling – Reforms hovedformål.

I tillegg til den store usikkerheten for om søknader gir tilslag eller ikke, er det umulig å forutse hvor prosjekttilslagene kommer, og ofte også når. Dette medfører store utfordringer knyttet til å budsjettere realistisk på virksomhetsnivå.

Statstilskuddet er grunnsteinen

Av ovennevnte årsaker vil prosjekttilskudd aldri kunne erstatte Reforms grunntilskudd fra staten. En vesentlig grunnbevilgning er nødvendig dersom Reform skal innfri føringene gitt i Bufdirs tildelingsbrev, øvrige politiske forventninger til Reform og for å kunne virke i henhold til stiftelsens vedtekter. Grunntilskuddet danner en grunnleggende forutsetning for opprettholdelse av Reform som landets eneste likestillingscenter med gutter og menn som primæroppgave, samtidig som det gir oss muligheten til å kunne opprettholde en prosjektorganisasjon – også dette av stor verdi for likestillingsarbeidet i Norge.

I dag dekker grunntilskuddet driftskostnader og om lag tre og et halvt årsverk. Vår vurdering, som sammenfaller med de andre tre likestillingscentrenes, er at en stabil drift av et likestillingscenter

forutsetter en grunnbemanning på 6 årsverk. Det er derfor behov for på sikt å styrke grunnfinansieringens andel av Reforms økonomi.

Grunntilskuddet i 2020

I Bufdirs tildelingsbrev til Reform for 2020, het det:

«Tilskuddet skal bidra til å sikre driften, både faglig og administrativt, slik at Reform kan være et ressurs- og kunnskapscenter som har som hovedoppgave å jobbe med gutter, menn, mannsroller og likestilling.

Som et ressurs- og kunnskapscenter for menn og likestilling skal Reform, jamfør virksomhetens overordnede målsettinger, drive informasjons- og pådriverarbeid, delta i internasjonal erfaringsutveksling, bidra til å utvikle og formidle kunnskap og ha ulike lavterskeltilbud til menn i konkrete livssituasjoner og livsfaser. Reform skal være synlig i norsk offentlighet for å fremme kjønnslikestilling og løfte mannsperspektivet i likestillingsdebatten. Relevante virkemidler kan være kronikker, høringsuttalelser, rapporter, foredrag i relevante fora og oppdatert nettside.

Reform skal, i tråd med beskrivelsene i søknad, gjennomføre aktiviteter og tiltak på følgende områder:

- Lavterskel hjelpetilbud for menn i krise
- Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet
- Arbeid – familiebalanse i norsk og europeisk arbeidsliv
- Farskap
- Voldsforebyggende arbeid
- Menn og helse»

Videre het det i tildelingsbrevet:

«Relevante aktiviteter og tiltak er for eksempel å gi tilbud om kurs, foredrag, seminarer og rådgivning og utvikle informasjons- og veiledningsmateriell. Reform oppfordres til å delta i internasjonale erfaringsutvekslinger og internasjonalt samarbeid. Kjønn skal være et gjennomgående perspektiv i arbeidet, og direktoratet ønsker at Reform skal se kjønns- og mannsperspektivet i sammenheng med diskriminering på grunnlag av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, etnisitet og nedsatt funksjonsevne. Dette omfatter å synliggjøre hvordan noen sosiale posisjoner er mer utsatt for diskriminering og marginalisering, og arbeide med likestillingsutfordringer som treffer ulike grupper gutter og menn.»

Reform har arbeidet målbevisst med oppgavene beskrevet i tildelingsbrevet for 2020.

Grunntilskuddet har spilt en avgjørende rolle for å kunne gjennomføre våre oppgaver i det daglige, først og fremst fordi det har sikret oss mulighet til å opprettholde en stab av høyt kvalifiserte og engasjerte medarbeidere. Dette har også opprettholdt vår rolle som prosjektutvikler og prosjekteier. Tilskuddet har også gjort det mulig å administrere og videreutvikle Reforms frivillige virksomhet, og våre lavterskel hjelpetilbud.

Reform er en relativt liten virksomhet, men vi når likevel bredt ut. Etter å ha arbeidet i snart to tiår som aktør i likestillingsfeltet er Reform godt kjent i politikk, media, akademia og organisasjonsliv. Vi opplever at vi nyter stor anerkjennelse for arbeidet vi gjør.

Vårt vedvarende engasjement i en rekke samarbeidsrelasjoner, også når det gjelder den tradisjonelle kvinnebevegelsen, samt i flere faste fora, bidrar samtidig til at vi fungerer som en katalysator for et samarbeidende og ikke konfliktsøkende likestillingsarbeid i sivil samfunn, og i samarbeid med myndighetene. Denne viktige samfunnsmessige posisjonen er blitt videreført i 2020, og ville ikke vært mulig uten grunntilskuddet.

4. Lavterskelarbeid

Reform står for en rekke lavterskeltilbud til menn med behov for hjelp. En del av våre lavterskeltilbud er drevet av frivillige, mens andre er prosjektorganisert eller drevet som del av Reforms ordinære virksomhet utført av de ansatte. Tilbudene krever ikke henvisning, og de fleste er gratis. Der det tas egenandel er denne av symbolsk størrelse.

Ved siden av å hjelpe mange menn direkte, har våre lavterskeltilbud tett sammenheng med Reforms kunnskaps-, utviklings- og påvirkningsarbeid. Det konkrete møtet med menns virkelighet gir oss en unik og stadig oppdatert erfaringsbase som benyttes til å avdekke mangler og behov, og til å utvikle likestillingspolitikk og stadig nye prosjekter.

I 2020 mottok vi til sammen rundt 1500 ulike henvendelser til Reform.

Se også *Kast (Kjøp av seksuelle tjenester)* under kapittel 8.

Mannstelefonen

Mannstelefonen har vært et kontinuerlig tilbud siden den ble etablert i 1980, og er en fast del av Reforms virksomhet. Formålet er å sikre et landsdekkende, gratis og synlig telefontilbud til menn i form av rådgivning i vanskelige livssituasjoner. Telefonen er betjent alle hverdager mellom 17 og 20.

Mannstelefonens aktive frivillige besvarte i 2020 rundt 550 henvendelser fra menn med ulike problemstillinger. Telefontjenesten er anonym, men det føres likevel logg og statistikk. Temaene de som ringer inn oftest er opptatt av er samliv, samværsrett med barn, psykiske vansker, økonomi, vold og seksualitet.

De frivillige ved Mannstelefonen har kompetanse til å arbeide innenfor et mannsperspektiv, og har kunnskap og erfaring med å snakke med mennesker som befinner seg i vanskelige livssituasjoner ut fra et likepersonperspektiv.

Det arbeides stadig med rekruttering av nye frivillige. Nye telefonvakter gis opplæring, blant annet i motiverende intervju-teknikk, og forholder seg til et etisk regelverk.

Mannstelefonen Chat

I 2018 fikk vi støtte fra Helsedirektoratet til å etablere et nytt lavterskeltilbud til menn i krise. Hensikten var å teste ut en chattetjeneste tilknyttet telefontjenesten Mannstelefonen, lære opp frivillige i samtalemetodikk over chat, og tilføre dem nødvendige kunnskaper til å møte målgruppen på en god og adekvat måte. Hovedmålet var å øke det totale antallet brukere av Mannstelefonen ved å nå fram til flere ensomme menn.

Tilbudet ble videreført i 2020, også denne gang med et tilskudd fra Helsedirektoratet. Dette har satt oss i stand til å både gjøre tilbudet bedre kjent, og å ta vare på våre frivillige.

Vi søker Helsedirektoratet om midler til videreføring av Mannstelefonens virksomhet i 2021.

Terapeutiske samtaler

Reform gir et begrenset tilbud om individuell oppfølging av menn som har behov for dette.

Samtaleterapi tilbys av en erfaren terapeut på timebasis, og av en frivillig terapeut, som tidligere har arbeidet som psykolog. Vi prioriterer å gi disse samtaletilbudene særlig til menn med barn, menn som har problemer i samlivet, med samvær og til volds- og overgrepssatte. I løpet av året har en rekke menn fått konkret hjelp til å løse kriser i egne liv. Problemene er knyttet til samlivsbrudd, voldsutøvelse, voldsutsatthet, overgrepserfaringer, seksuelle problemer m.m.

Tilbudet vi har kunnet gi har i 2020 vært til dels sterkt preget av pandemisituasjonen. I 2020 mottok til sammen 35 menn terapeutiske hjelp hos Reform. 13 av disse mennenes hjelpebehov var knyttet til sinnemestring. 16 av mennene hadde selv vært utsatt for vold eller overgrep, mens 6 sto i ulike former for livskriser. Til sammen gjennomførte våre terapeuter over 150 terapeutiske enkeltsamtaler.

De ansatte gjennomfører daglig telefonsamtaler med enkeltpersoner som søker råd, veiledning og hjelp. Her varierer tematikken fra behov for hjelp til oppfølging i krise, til faglige råd om likestillingsrelaterte spørsmål. Henvendelser som ikke lar seg løse på stedet, sluses videre til vårt terapeutiske tilbud eller til Manntelefonen, eventuelt til eksterne hjelpetilbud der dette er aktuelt. Mange av henvendelsene vi får, er knyttet til ren ensomhetsproblematikk, der behovet for å få noen å snakke med er presserende. Slike henvendelser har økt i antall i 2020.

Se også Kapittel 2, avsnitt *Koronapandemiens påvirkning på Reformers arbeid i 2020*

5. Menn som fedre

De siste 20 årene har norske menn inntatt rollen som aktive, deltakende og omsorgsfulle fedre. Den særnorske oppfinnelsen fedrekvoten har hatt avgjørende betydning for dette. «Pappapermens» betydning er lett målbar. I takt med utvidelsen av ordningen siden den ble innført i 1993, har også menn tatt sitt ansvar som fedre, stikk i strid med advarsler om at menn ikke ville eller kunne gå inn i rollen som omsorgsgivere for barn.

Fra 1. juli 2018 ble foreldrepermisjonen delt i tre, med 15 uker til far, 15 til mor og en fellesdel på 16 uker. Dette bekrefter at dagens ordning står sterkt i det norske samfunnet. Internasjonalt vekker det oppsikt at alle arbeidslivets parter slår ring om ordningen.

Reform har i 2020 fortsatt vårt arbeid for menns aktive rolle som fedre i det norske samfunnet. Dette har vi gjort gjennom en rekke prosjekter vi leder eller deltar i, og også i den offentlige debatten.

Se også Kapittel 2. *Rollen som nasjonalt likestillingscenter*

E-læringskurs og workshops om fedre for ansatte i barnevernet

I 2020 fikk Reform midler fra Bufdir til en videreutvikling av e-læringskurset *Fedre*, utarbeidet i 2019 for ansatte i barnevernet, der betydning og inkludering av far er tema. I tillegg er det gjennomført workshops med utvalgte barnevernkontorer i Norge. Prosjektet bygger på erfaringene Reform innhentet i prosjektet *Fedre med barn i barnevernet* (ExtraStiftelsen, 2017), som baserte seg på forskning som viser at fedre ikke prioriteres i barnevernets kontakt med familiene, og at fedrene ofte ikke inkluderes i løsningene som diskuteres (Storhaug, 2015).

Målet med prosjektet har vært å gi ansatte i barnevernstjenesten i Norge økt kompetanse og kunnskap rundt viktigheten av å involvere fedre i løsningene som blir diskutert for familien. Å tilføre kunnskap åpner for en holdningsendring hos tjenesteapparatet, som vil føre til at barnevernet kan tilby et mer likestilt tilbud.

Videreutviklingen av kurset har bestått i å gjøre den tekniske utformingen mer sømløs, med et mer interaktivt utseende, og flere videoer og caser. Direktør i Bufdir, Mari Trommald, har bidratt med en velkomstvideo til kursdeltakere.

Workshops med et utvalg barnevernstjenester ble gjennomført høsten 2020. Som følge av smittesituasjonen ble disse avholdt dels fysisk og dels digitalt. Midt-Gudbrandsdalen barneverntjeneste, Sola Barneverntjeneste og barnevernet i Asker ble besøkt. Programmet besto av informasjon om Reforms arbeid og engasjement for fedre, informasjon om forskning på fedres erfaringer med barnevernet og betydningen av farskap og kommunikasjonsverktøy i møte med fedre. Etter innleggene fikk kursdeltakerne utdelt en case som ble løst gruppevis, og samlingen ble avsluttet med en samtale i plenum. Tilbakemeldingene fra deltakerne på samlingene var gjennomgående positiv. Kunnskapen fra workshopen ble opplevd av deltakerne som nyttig i barnevernansattes hverdag.

Mange barnevernkontorer vil ha nytte av workshopen som er utarbeidet, og innsatsen for å få spredt e-kurset *Fedre* søkes derfor videreført i 2021.

MiC – Men in Care. Best practice for promotion for caring masculinities to improve work life balance

Reform deltar som partner i dette treårige prosjektet, finansiert av EaSI-PROGRESS (midler fra EU-kommisjonen). Men in Care ledes av Universidad Nacional de Educación a Distancia i Madrid i Spania.

I prosjektorganisasjonen inngår partnere fra en rekke land. I tillegg til Norge bidrar Slovenia, Østerrike og Polen med direkte arbeidsplassrelaterte oppgaver i egne land. Ligestillingsmiljøer fra Island og Tyskland deltar dessuten med forskningsmessige bidrag.

For Reform er dette et kjerneprosjekt. Prosjektet utvikler mye ny kunnskap med potensiale til å kunne bidra til et mer familievennlig arbeidsliv, der menns omsorgsrolle ivaretas særskilt, til fordel for både familier og virksomheter. Selv om et overordnet mål er å innhente og dele erfaringer på et europeisk nivå, finner Reforms oppgaver i hovedsak sted i Norge. Dette knytter seg til å jobbe med flere bedrifter og organisasjoner. En rekke større norske bedrifter er rekruttert til prosjektet.

I 2020 har Reform gjort et omfattende arbeid med å kartlegge arbeid-familesituasjonen til de norske bedriftene som er knyttet til prosjektet, og i å oppsummere erfaringene med bedriftenes programmer for dette. Dette har inkludert spørsmål knyttet til håndteringen av koronapandemien, og bedriftens likestillingspolitikk prøvd på en situasjon som dette.

Disse erfaringene er delt med både norske samarbeidspartnere, og med det europeiske konsortiet, i form av flere digitale arrangementer i løpet av året.

Det er etablert en egen nettside for prosjektet– se <https://www.men-in-care.eu/>

Prosjektet videreføres i 2021, og avsluttes i begynnelsen av 2022.

Videreføring av Min far - historier og diskusjonsopplegg om mangfold og fedre

I 2016 fikk Reform støtte fra Bufdir til å utgi boka *Min far: Historier om mangfold og fedre*. Boka inneholdt historier om 20 mennesker, som i tekst og portrettbilder fortalte åpenhjertig og varmt om forholdet til sin egen far. Flertallet av de 20 tilhørte en etnisk, seksuell eller funksjonshemmet minoritetsgruppe.

I 2019 fikk Reform midler fra Bufdir til en videreformidling av Min far-erfaringene til elever i videregående opplæring, basert på historiene fra boka. I 2020 ble støtten til formidlingsprosjektet videreført. Vi har møtt elever i videregående skole, der historiene fra *Min far* er blitt benyttet til undervisning om kjønn og foreldreskap i et interseksjonelt perspektiv. Undervisningen er blitt godt tatt imot, og har ført til gode diskusjoner med elevene.

EQW&L – Equality for Work and Life

Reform deltar som partner i dette toårige prosjektet, finansiert av EaSI-PROGRESS (midler fra EU-kommisjonen), der oppgavene er å operere som norsk ekspertmiljø for å bedre arbeid-familiebalansen i utvalgte bedrifter i Italia. Prosjektet ledes av italienske Fondazione Giacomo Brodolini.

Prosjektet handler om tilrettelegging for arbeid og familiebalanse for menn og kvinner i 4 ulike regioner i Italia. Koordineringen av aktivitetene har foregått gjennom såkalte PES kontorer, som til en viss grad kan sammenliknes med Nav i Norge i. Reform har bidratt med et «norsk blikk» på Italias

utfordringer, og vi har fremmet ulike forslag til tiltak som kan være av relevans for den italienske konteksten, blant annet ved å intervju ansatte i Nav angående deres håndtering av pandemien.

Ved siden av Reform, er det også ekspertmiljøer med i prosjektet fra Spania og Belgia.

I 2020 har koronasituasjonen påvirket prosjektet betydelig. Som følge av smittesituasjonen i Italia har prosjektet vært stilt i langvarig bero. Aktiviteter i prosjektet er derfor også søkt utsatt.

Prosjektet vil bli avsluttet i løpet av 2021.

Aktivtarskap.no

I 2016 lanserte Reform en nettside for menn som skal ut i, eller er i, foreldrepermisjon. Hensikten med nettsiden, som mottok støtte fra Bufdir, er å fremme betydningen av et aktivt farskap, både for fedrene og for barna, og å informere om rettigheter knyttet til permisjonsordningen. I tillegg skal siden være et sted der det samles gode erfaringer og eksempler på farskapshistorier.

Reform vil videreføre arbeidet med nettsiden i 2020.

Politisk arbeid for fedrekvoten

Det er en prioritert oppgave for Reform å slå ring om fedrekvoten i foreldrepengeordningen – den såkalte pappapermen. Ordningen er av stor viktighet for menns likestilling i Norge, fordi den sikrer en lovbestemt rett til en øremerket del av foreldrepermisjonen. Erfaringen viser at dersom dette virkemiddelet ikke benyttes, eller om det svekkes, så faller menns deltakelse i et aktivt foreldreskap i familiene nærmest eksponentielt.

I 2020 foreslo Forsvarsdepartementet å innføre en unntaksordning fra den gjeldende foreldrepengeordningen for soldater i langvarige utenlandsoppdrag. Dette skjedde i forbindelse med forslaget til en ny veteranmelding. Departementet ønsket å innføre en mulighet for å overføre den øremerkete permisjonen fra forelderen «ute», til den der hjemme. I praksis ville dette i nesten alle tilfeller være en utenlandsstasjonert far.

Reform gjennomførte et omfattende arbeid for å hindre dette forslaget fra flertall i behandlingen i Stortinget, siden en slik unntaksbestemmelse kan skape en uheldig presedens, og fordi det unnlater å løse det grunnleggende problemet i familiene i slike situasjoner. Vi markerte saken ved å rykke inn kronikker og leserinnlegg, og ved å gjennomføre en rekke møter med representanter for de aller fleste av partiene i Utenriks- og forsvarskomiteen. I disse møtene møtte vi nesten utelukkende sympati for våre innvendinger.

Den foreslåtte endringen ble likevel vedtatt, med stemmene fra regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Resultatet av Reforms arbeid var likevel at saken fikk mye oppmerksomhet, og at den ble et reelt tema både i komitébehandlingen og i Stortingets spørretime. Opposisjonspartiene markerte også sitt syn gjennom en grundig komitémerknad.

6. Volds- og overgrepforebygging

Vold og overgrep i nære relasjoner er et betydelig likestillingsproblem, både i Norge og internasjonalt. Det er derfor naturlig at Reform har et aktivt og pågående arbeid på dette feltet, med mål om å forebygge og redusere vold i nære relasjoner. For oss er det viktig å erkjenne at menn kan være både voldsutøvere og voldsutsatte. Det er helt vesentlig at menn tar et oppgjør med menns vold mot kvinner, og Reform prioriterer derfor å være til stede i dette arbeidet.

Samtidig er Reform en aktiv ambassadør for menn som volds- og overgrepsutsatte – et område det fortsatt er knyttet særlig mye tabu til, og der det er særlig mye ugjort.

Menn også! Et krisesentertilbud tilpasset menn og LHBT-personer

Prosjektet Menn også! startet i 2017, med midler av Kompetansesenteret for kriminalitetsforebygging (Kfk). Hensikten var å forbedre tilbudet til menn og LHBT-personer ved fem ulike krisesentre. I prosjektet kartla vi dagens praksis ved sentrene, og utarbeidet en tiltaksplan i samarbeid med det enkelte senter. Som et ledd i utviklingsarbeidet, gjennomførte vi også kompetanseheving for ansatte og ledere. Prosjektet opplevde en stor etterspørsel i krisesenterbevegelsen, og ble oppsummert som svært vellykket. Prosjektet ble derfor videreført i 2018.

I 2020 fikk vi fornyet støtte fra Kfk til å videreføre veiledningsarbeidet til fire nye krisesentre. Det er utført et omfattende kartleggingsarbeid, med mange spennende funn. Flere av disse har allerede har ført til endringer i form av iverksatte tiltak for å bedre tilbudet til utsatte menn, og også gruppen av LHBT-personer som benytter sentrene.

Kjønnsforsker Jørgen Lorentzen har hatt en aktiv faglig veilederrolle i prosjektet. Prosjektet søkes videreført i 2021.

Temakveld om kjærestevold for norske og samiske foreldre

Stopp kjærestevolden er Reform's eget undervisningsopplegg for ungdom om voldsfrie kjæresteforhold. Prosjektet er blitt drevet siden 2014, med støtte ulike tilskuddsytere.

Med tilskudd fra Bufdir har Reform i 2020 gjennomført prosjektet Temakveld om kjærestevold blant norske og samiske ungdommer. Temakveldene har rettet seg mot foreldre til ungdommer mellom 13 og 18 år. Vi har hatt et fruktbart samarbeid med Árran lulesamisk senter, for å sikre at opplegget oppleves relevant for den samiske befolkningen. Vi har avholdt tre temakvelder, hvorav et fysisk møte i samarbeid med Knut Hamsun videregående skole i Hamarøy kommune, en digital temakveld i samarbeid med Asker kommune og en digital temakveld rettet mot samiske foreldre. Dette arrangementet ble avholdt i samarbeid med Samisk hus i Oslo (i januar 2021).

Målsetningen har vært å bevisstgjøre foreldre om den fysiske, psykiske, digitale og materielle volden som kan skje i de unge kjæresteforholdene, og hjelpe foreldre å ta de vanskelige samtalene med ungdommene sine. Temakveldene har hatt svært mange deltakere, og til sammen har vi nådd over 1300 personer med dette prosjektet i 2020.

Prosjektet er søkt videreført i 2021.

Rød knapp-aksjonen Stopp vold mot kvinner

Alliansen Rød Knapp - Stopp vold mot kvinner ble stiftet i 2012, og Reform har vært med siden oppstart. Alliansen mottar tilskuddsmidler mot vold i nære relasjoner fra Kompetansesenteret for kriminalitetsforebygging. Organisasjoner fra ulike deler av samfunnet står sammen om å få det viktige spørsmålet om vold mot kvinner høyere på dagsordenen i Norge. Ved siden av Reform består alliansen av Den norske kirke, Islamsk Råd Norge, Norske Kvinners Sanitetsforening, Krisesentersekretariatet, Virke, Juridisk rådgiving for kvinner (Jurk) og Kirkelig Ressurscenter mot vold og overgrep.

Smittesituasjonen har i 2020 satt en stopper for viktige aktiviteter i alliansen. Flere planlagte arrangementer er blitt utsatt eller avlyst. Med tilpasninger har alliansen likevel fått gjennomført mye god aktivitet. Vinteren 2020 arrangerte Rød knapp en strømmet paneldebatt om samtykkelovgivning i Reforms lokaler, med flere prominente aktører på feltet. Sendingen har hittil blitt sett av i overkant 4000 mennesker.

Kampanjens symbol, den røde knappen, har vanligvis blitt distribuert på jevnlige aksjoner i Oslo sentrum og andre steder. I 2020 valgte vi å distribuere knappene til alle landets ordførere via postsending. 356 ordførere har mottatt 50 knapper hver, med en oppfordring til å bære knappen og spre budskapet. Dette har også mange gjort, og knappen har vært godt synlig i mange medieoppslag.

Reform har i 2020 tatt ansvaret for alliansens tilskudd fra Kompetansesenteret for kriminalitetsforebygging, og vi har også stilt personalressurser til rådighet i form av en sekretærfunksjon i Rød knapp. Dette arbeidet er blitt ivaretatt av Mali Storbækken.

Samarbeidet i alliansen videreføres i 2021.

Skeiv og voldsutsatt – en myte?

I dette prosjektet, støttet av Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging til, har Reform samarbeidet med Skeiv Verden. Prosjektet bygger på Reforms mangeårige erfaring med å jobbe for og med voldsutsatte menn, samt Skeiv Verdens arbeid med familievold blant LHBT-personer med etnisk minoritetsbakgrunn.

Gjennom å sette søkelys på en gruppe voldsutsatte det per i dag finnes lite systematisert kunnskap om, har prosjektet bidratt til å øke kunnskap og kompetanse om forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner.

Prosjektet har innhentet relevant kunnskap og erfaringer fra fagfolk på volds- og LHBT-feltet, samt fra voldsutsatte LHBT-personer. Målsettingen har vært å produsere en informasjonsbrosjyre for LHBT-personer og hjelpeapparatet om voldsutsatte LHBT-personer.

Prosjektet ble avsluttet med et bredt sammensatt innspills- og formidlingsmøte i januar 2020.

Under radaren. Et bedret tilbud til eldre menn utsatt for vold i nære relasjoner

I 2020 fikk Reform støtte fra Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging til et prosjekt rettet mot eldre, hjemmeboende menn utsatt for vold i nære relasjoner. Hensikten er å innhente, produsere og spre kvalitativ kunnskap om hvordan helsevesen og hjelpeapparatet for voldsutsatte kan komme i posisjon til å hjelpe eldre hjemmeboende menn utsatt for vold i nære relasjoner, slik at disse kan øke kvaliteten på tilbudet til mannlige brukere.

Vold og overgrep mot eldre personer i Norge må anses som et alvorlig samfunns- og folkehelseproblem. Partnervold, slik som psykisk og fysisk mishandling, seksuelle overgrep og økonomisk vold er også omfattet av tabu og stor grad av skam for utsatte menn. Mange menn tror også at partnervold er noe som bare kan ramme kvinner.

I prosjektet har vi intervjuet menn over 65 år som har levd med vold i nære relasjoner. Også ansatte i hjelpeapparatet er intervjuet, blant annet innen eldreomsorgen og i hjemmesykepleien. Funnene indikerer at hjelpeapparatet sjelden får henvendelser om vold mot denne gruppen, og at de mennene som ber om hjelp sjelden opplever å få den hjelpen de trenger.

Prosjektet avsluttes med et frokostseminar rettet mot hjelpeapparatet og eldreomsorgen i februar 2021, samt med en brosjyre med informasjon om funn fra prosjektet rettet mot tjenesteytere. Her presenteres også råd og vink om hvordan vold mot eldre menn kan avdekkes, hva som er faresignalene og hvordan hjelp kan gis.

Teaterstykket «Mann. Jeg?»

Reform er de siste tre årene blitt invitert av teatergruppen Para Samfunn til å delta i samtaler med studenter etter visning av forestillingen «Mann. Jeg?». Dette er en forestilling som på effektivt og troverdig vis forteller tre ulike historier om volds- og overgrepsutsatte gutter og menn. Stykkets verbale og nonverbale uttrykk, og de gode tekstlige bearbeidingene, også når det behandler det det er vanskelig å sette ord på, gir store rom til refleksjon. Det er et stykke det er umulig å ikke bli berørt av.

Nettopp stykkets kommuniserende styrke gjør det meget velegnet i de etterfølgende refleksjonssamtalene med studentene det er blitt vist for. Stykket formidler viktig lærdom og vesentlige budskap til studenter om et underkommunisert problemområde, som de gjennomgående har alt for lite kunnskap om.

Flere av våre ansatte har deltatt på en rekke forestillinger for studenter ulike steder i landet også i januar og februar 2020. Dette har vi opplevd som svært nyttig, og viktig. Studentmøtene bekrefter et inntrykk av at temaet menn som volds- og overgrepsutsatte er underordnet eller delvis fraværende i lære- og opplæringsplanene i utdanningene. Samtalene med studentene i viktige førstelinjeyrker som barnehagelærere, sykepleiere, lærere og barnevernsansatte viser også at det ofte er mangelfull forståelse for vold i nære relasjoner, og vold mot menn spesielt, blant studentene. Stykket er derfor svært viktig, og en prioritert aktivitet for Reform å delta i.

Reform ønsker å fortsette samarbeidet med Para Samfunn også i 2021.

7. Arbeid med gutter og menn med minoritetstilknypning

Menn med ikke-norsk bakgrunn blir ofte glemt i likestillingsdebatten i Norge. Blir de husket er det ikke sjelden fordi de stilles til ansvar for innvandrerkvinner undertrykte situasjon. Reform ser det som en viktig oppgave å belyse hvilke likestillingsutfordringer menn med innvandrerbakgrunn selv har.

Også i 2020 har vi samarbeidet med flere organisasjoner på innvandrerfeltet, deriblant NAKMI, Nettverk for Innvandrerhelse i Frivillig Sektor og organisasjoner med polske innbyggere i Norge som medlemmer.

DOŁĄCZAĆ SIĘ! (Bli med!) Integreringsmøter for mannlige polske arbeidsinnvandrere

Tidlig våren 2020 fikk Reform støtte fra Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) til å videreutvikle prosjektet DOŁĄCZAĆ SIĘ! fra 2019. I dette prosjektet gjennomførte vi integreringsmøter med mannlige polske arbeidsinnvandrere. Prosjektet er et fortsatt i samarbeid med Caritas Norge og Caritas Ressurssenter i Oslo.

Arbeidsinnvandrere fra Polen er den desidert største gruppen innvandrere i Norge. Tallet på innvandrere fra Polen var i 2019 på 98.691 mennesker. I tillegg var antallet norskfødte med foreldre fra Polen på samme tidspunkt 13.294. Av disse var 63 prosent menn (SSB, 2019).

Mange av de polske mennene som har kommet til Norge de siste årene, bor alene og deltar i liten grad i majoritetssamfunnet (Thorsdalen, 2016; Guribye, 2016). En mulig årsak til dette er at arbeidsinnvandrere ikke tilbys et introduksjonsprogram når de kommer via EU. Flere blir utsatt for diskriminering og utnyttning i Norge. Integreringsmøtene i prosjektet tar sikte på å informere de polske mennene om deres rettigheter som arbeidsinnvandrere, og dermed forebygge utnyttning.

Integreringsmøtene ble avholdt høsten og vinteren 2020. De ble gjennomført hos Caritas Tromsø, hos Solid Bygg Ski (en arbeidsplass med høy andel polske arbeidsinnvandrere), i Tøyenkirken hos Kirkens Bymisjon, samt som en digital samling. Alle møtene inneholdt presentasjoner om rettigheter i arbeidslivet, rettigheter som far i Norge og helserettigheter. Det ble også tid til diskusjoner i plenum. Presentasjonene ble holdt på norsk, og simultanoversattes til polsk.

Grunnet smittesituasjonen i 2020 ble vi nødt til å holde mindre samlinger enn planlagt, og også en overgang til en digital samling. Den digitale samlingen ble i tillegg spredt som opptak via Facebook i etterkant. Med den digitale spredningen nådde vi svært mange i målgruppen. Opptakene fra møtet er blitt avspilt rundt 25.000 ganger. Tilbakemeldinger fra møtedeltakere viser at teamene som ble tatt opp ble oppfattet som svært relevante og nyttige.

Det er heller ingen tvil om at prosjektets relevans har økt ytterligere under koronapandemien, som har rammet denne gruppen særlig hardt. Det er også tegn som tyder på at arbeidsinnvandrere generelt, og kanskje særlig fra Polen, er blitt utsatt for økt mistenkeliggjøring i Norge under pandemien. Det er grunn til å tro at dette har marginalisert målgruppen for dette prosjektet enda mer enn tidligere, og at integreringstiltak rettet mot denne gruppen derfor også er av særlig stor betydning.

Vi benyttet integreringsmøtene i 2020 også til å samle erfaringer til videre arbeid i 2021. En videreføring av prosjektet i er allerede innvilget fra IMDi. I denne delen av prosjektet vil det bli produsert et antall informasjonsvideoer rettet mot polske mannlige arbeidsinnvandrere direkte. Det skal også utarbeides et metodehefte for hvordan integreringsmøter kan avholdes på en god måte for denne utsatte og store gruppen i den norske befolkningen.

Nettverk for innvandrerhelse i frivillig sektor

Reform deltar i månedlige møter i Nettverk for innvandrerhelse i frivillig sektor (NIFS). NIFS er et nettverk der aktører i frivillig sektor kan utveksle ideer, kunnskap og erfaringer. NIFS er åpent for pasient- og brukerorganisasjoner i frivillig sektor som jobber med helse, omsorg og folkehelse rettet mot innvandrerbefolkningen. Nettverket består både av store, kjente organisasjoner og mindre lokale minoritetsorganisasjoner og tiltak. NIFS omfatter i dag 35 organisasjoner, der Reform har en viktig rolle i å representere mannspektivet.

8. Menn, helse og seksualitet

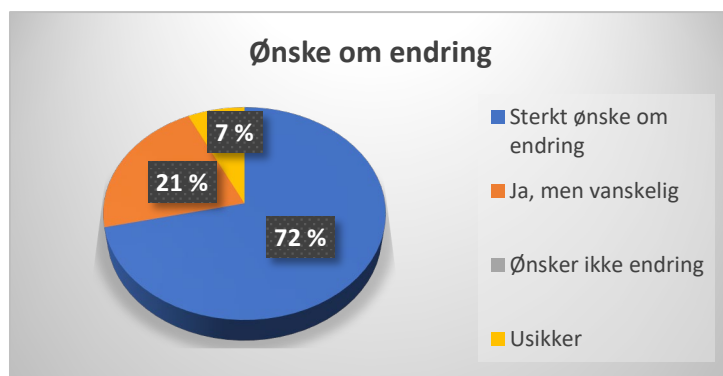
Menns helse er langt på vei et ikke-tema i offentligheten. Det er få eller ingen biologiske årsaker til at menn lever kortere enn kvinner. Likevel er denne forskjellen relativt stabil på rundt 4 år i Norge. Menn oppsøker også helsevesenet i langt mindre grad enn det kvinner gjør. Reform er opptatt av at helse skal gjelde alle, og at kjønnsforskjeller må motvirkes. Det er flere sterke aktører i det norske samfunnet som arbeider for en bedret kvinnehelse. Dette er det også historisk gode grunner til. Etter vårt syn representerer samtidig mangelen på reell interesse for menns helse en stor likestillingsutfordring.

Kast (Kjøp av seksuelle tjenester)

Reform har siden oppstarten i 2002 ment at kunder i prostitusjon må møtes med alternativer til stigmatisering og kriminalisering. En rekke av Reforms aktiviteter og prosjekter har bidratt til å fremme kunnskap om sexkjøp og redusere tabuet rundt temaet. Fra 2011 har vi mottatt midler fra Justis- og beredskapsdepartementet til Kast-prosjektet som del av regjeringens arbeid mot prostitusjon og menneskehandel.

Vi mottok i 2020 midler til å videreføre vårt lavterskel samtale- og veiledningstilbud til klienter som kjøper sex. Vi har i tillegg bidratt til å heve kunnskapen om denne brukergruppen, med et kapittelbidrag om samtaleveiledning til personer om kjøper sex, til en lærebok om seksualitet som utgis i 2021.

Reforms tilnærming er en veiledningstjeneste med et helhetlig perspektiv, der det relasjonelle står i fokus. Å stimulere til refleksjon rundt sexkjøpserfaringen er viktig. Gjennom samtale har klientene fått anledning til å sette ord på egne holdninger og følelser knyttet til sexkjøp.

En hoveddel av vårt samtaletilbud foregår i Reforms kontorer. På grunn av smittevern hensyn har vi i perioder i 2020 måtte stenge ned den terapeutiske virksomheten på kontoret. De klientene som har ønsket det, har fått tilbud om samtaler via telefon. Smittesituasjonen har ført til at vi har hatt færre nye klienter dette året. På den andre siden har dette

muliggjort tettere oppfølging av klienter vi har vært i kontakt med. Våre terapeuter har lagt større vekt på langsiktig og kontinuerlig behandling, og ser virkningen av dette ved at flere enn tidligere velger å bruke tid på å bearbeide egen sexkjøpsproblematikk. Dette vises tydelig det økte antallet samtaler. I snitt har hver klient hatt 9 samtaler med oss dette året. Flere klienter velger også å ikke kjøpe sex.

Vi ser at en stor del av de vi snakker med har et ønske om endring. 72 prosent melder om at dette ønsket er sterkt, mens 21 prosent ønsker en endring, men synes det er vanskelig. De resterende 7 prosentene er usikre. Gjennom samtaler med oss muliggjør vi klientens ønskede endring, og legger til rette for at klientene kan leve gode liv uten sexkjøp. Reform ønsker å videreføre Kast også i 2021.

Transmenn, helse og maskulinitetsnormer

I dette prosjektet, finansiert av ExtraStiftelsen har målet vært å innhente kunnskap om helseutfordringer for transmenn knyttet til normer for maskulinitet og det å være mann. FRI – foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, har vært Reforms samarbeidspartner i prosjektet.

Gjennom tre fokusgrupper har vi sett på likheter og forskjeller mellom transmenn og cismenn. I to av gruppene har det deltatt transmenn, mens den tredje har vært en kontrollgruppe bestående av cismenn (menn som opplever samsvar mellom det kjønn vedkommende ble tildelt ved fødselen, og det vedkommende vil være komfortabel med å bruke i sin selvbeskrivelse). Hensikten har vært å bringe fram nye perspektiver knyttet til kjønns-spesifikke helseutfordringer for menn.

I etterkant av fokusgruppene ble det utarbeidet en omfattende erfaringsrapport, med funnene fra prosjektet. I Det ble også produsert en informasjonsbrosjyre til bruk i helsevesenet, med anbefalinger om hvordan helsearbeider kan legge til rette for gode pasientmøter.

I mai avholdt vi en strømmet rapportlansering, der funn fra kartleggingen ble presenter. Rundt 80 personer fulgte sendingen direkte, blant disse sentrale aktører innenfor helsetilbudet for transpersoner. I etterkant er sendingen blitt sett 1200 ganger.

Etter rapportlanseringen ble 200 eksemplarer av brosjyren sendt per post til relevante helse- og sosialtjenester, og ytterligere 150 eksemplarer ble sent ut til aktører på bestilling.

Mannens helseuke 2020: Menn, rus og avhengighet

Mannens helseuke arrangeres internasjonalt hvert år den andre uken i juni. Som vår markering av Mannens helseuke i 2020, arrangerte Reform en sofasamtale med tittelen «Menn, rus og avhengighet - bryr vi oss?».

I samtalen bidro leder for Forbundet mot rusgift, Knut T. Reinås, Reforms terapeut Steinar Ove Kvam og fagsjef Ole Bredesen Nordfjell. Samtalen ble strømmet direkte på nett, og sett av svært mange også i ettertid.

Ungdoms tanker om porno

Reform har vært partner med Redd barna i dette prosjektet støttet av Stiftelsen Dam, der det er utarbeidet en fagrappport basert på kunnskap om ungdoms erfaringer med og refleksjoner rundt pornografi på nettet. Dette har resultert i publikasjonen «Et skada bilde av hvordan sex er – ungdoms perspektiver på porno», som ble lansert våren 2020.

Reforms rolle har vært knyttet til kvalitetssikring og faglig støtte.

Incels: Menn som hater seg selv

I 2020 fikk Reform støtte fra Stiftelsen Dam til et kartleggingsprosjekt, der målet er å få bedre innsikt i den norske incelkulturen. Begrepet 'Incels' (akronym, av engelsk: involuntary celibate, ufrivillig sølibatær) referer til et nettsamfunn av menn, som ifølge seg selv har blitt avvist fra å ha fysisk kontakt med kvinner, og som derfor ikke får ha sex eller få barn.

Reforms prosjekt har et spesielt fokus på ensomhet og maskulinitetsnormer knyttet til mannskroppen.

Det er opprettet samarbeid med foreningen ROS - Rådgivning om spiseforstyrrelser, Mental Helse Ungdom og med Utekontakten i Bærum. Målsetningen er å bruke kunnskap om norske incels til å fremme og legge til rette for forebygging av psykisk uhelse blant ensomme unge menn som sliter med et dårlig kroppsbilde. En bedre kunnskap om norske incels skal også benyttes til å fremme og legge til rette for forebygging av psykisk uhelse blant ensomme unge menn som sliter med et dårlig kroppsbilde.

Forfatter Lasse Josephsen har en rådgivende funksjon i prosjektet. Det er også opprettet en faglig forankringsgruppe med medlemmer fra samarbeidspartnerne, i tillegg til klinisk psykolog Nora Sveaass.

Prosjektet ble igangsatt høsten 2020. Det foretas for tiden intervjuer av menn som kaller seg incels. Videre vil det bli foretatt en kartlegging av aktivitet på nettforaene incels deltar i. På basis av denne kunnskapsinnhenting vil det i 2021 bli utarbeidet et samlet kunnskapsgrunnlag.

Prosjektet avsluttes med en konferanse i desember 2021, der anbefalinger til videre oppfølging av gutter og menn i denne gruppen vil bli presentert og drøftet.

9. Gutters oppvekst og sosialisering

Det er av stor betydning hvilke forhold og betingelser gutter vokser opp under. Tradisjonelle kjønnsrollemønstre resirkuleres fortsatt i familie, barnehage, skole, fritids- og arbeidsliv. Ofte rammer dette guttene i like stor grad som jentene – uten at det nødvendigvis får den samme oppmerksomheten.

Det er store og uløste oppgaver på dette feltet, ikke minst knyttet til det sterkt kjønnsdelte norske arbeidsmarkedet, og gutters frafall i skolen. Se også Reforms høringsvar på NOU 2019: 3 Nye sjanser – bedre læring. Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp (Stoltenbergutvalget).

Men in Nursing Education: Nordisk prosjekt om menn i sykepleieutdanningen

I 2017 mottok Reform midler fra Nordisk Ministerråds likestillingsfond (NIKK) til et nordisk samarbeidsprosjekt om menn i sykepleieutdanning: *Men in Nursing Education - Mapping Educational Practices and Student Experiences in Iceland, Denmark, and Norway*.

Sammen med partnere fra Høgskolen i Akureyri på Island, det islandske likestillingscenteret Jafnréttisstofa og Roskilde universitet i Danmark har prosjektet undersøkt hvordan sykepleieutdanningene kan bidra til rekruttering, trivsel og gjennomføring av studiet for mannlige studenter. Vi har kartlagt to sykepleieutdanninger i hvert av de tre landene. Vi har sett på kjønnsstatistikk, rekrutteringsarbeid og undervisningsmateriell. Det er også blitt gjennomført intervjuer med ansatte og mannlige studenter ved institusjonene.

Funnene fra kartleggingen er oppsummert i en rapport med anbefalinger til utdanningsinstitusjoner og nordiske myndigheter, som ble lansert våren 2020.

Prosjektet følges opp i 2021 i det fireårige prosjektet «Share the Care – Attracting Men to Nursing Education to counteract a Gender-Segregated Labour Market». Prosjektet er finansiert av Nordisk Ministerråd (NIKK). Det ledes administrativt av Reform, og er et samarbeid mellom aktører i Sverige, på Island, i Finland og i Norge.

Mannsdagen 2020

Mannsdagen markeres internasjonalt hvert år den 19. november. Reform har bidratt til å gjøre dagen kjent i Norge i form av ulike arrangementer gjennom mange år. Vi ser også gradvis at dagen er i ferd med å feste seg som en dag for å markere gutter og menns likestillingsutfordringer. Etter vårt syn er det stort behov for en slik dag, fordi likestilling fortsatt nærmest automatisk koples til kvinners likestilling, også i Norge.

I 2020 var det planlagt en rekke arrangementer på Mannsdagen i Reforms regi, eller i samarbeid med andre. Disse måtte avlyses som følge av koronasituasjonen. Det ble imidlertid gjennomført en direktesending på nett som en markering av dagen i regi av Reform, der også Likestillings- og diskrimineringsombudet og ledere fra de tre andre likestillingsentrene deltok. Reform var også til stede i nyhetsbildet for øvrig på dagen.

Genustest.no: Test en billedboks kjønnsinnhold

På oppdrag av Nordisk Ministerråd utviklet Reform i 2015 en nordisk nettside for testing av barnebøkers kjønnsinnhold, til bruk i barnehager og barneskolen. Siden heter Genustest.no, med

undertittel *Utfordrer eller bekrefter billedboken tradisjonelle kjønnsnormer?*, og er en ressurside for ansatte i barnehager og barneskoler i hele Norden.

Nettsiden blir fortsatt benyttet aktivt av studenter, lærere og ansatte i skole og barnehager, i Norge og i utlandet. Reform har derfor tatt ansvar for å vedlikeholde og drifte nettsiden genustest.no også videre.

10. Opplysningsarbeid

Det er en viktig oppgave for Reform å spre kunnskap om menn og likestilling. Dette gjør vi på mange ulike måter.

Nett og sosiale medier

Våre egne nettsider og Facebook er viktige kanaler for oss. Aktiviteten på nettsiden er høy, og henger tett sammen med utgivelsen av våre nyhetsbrev. Vår daglige nyhetsaktivitet er i stor grad flyttet til Reforms Facebook-side, som besøkes av mange mennesker. Facebooksiden hadde ved utgangen av 2020 over 3700 følgere, og innleggene leses, kommenteres og deles aktivt.

Faste arrangementer, foredrag, kurs og undervisning

En vesentlig del av vår opplysningsvirksomhet er også knyttet til konferanser, seminarer og kampanjer i egen regi.

To av disse er bestemt å være faste årlige arrangementer – *Mannens helseuke* i juni, og *Mannsdagen* 19. november. Våre ansatte bidrar jevnlig med innlegg, foredrag, workshops og kurs på en lang rekke større og mindre arrangementer i inn- og utland.

Mye av denne aktiviteten er vesentlig redusert i 2020, samtidig som en del av den er videreført i digitale kanaler.

Ferskvareseminarer

I 2020 fortsatte vi våre åpne og aktuelle ferskvareseminarer. Til seminarene inviteres forskere, studenter og andre som markerer seg med ny viten eller initiativer på likestillingsområdet, med særlig vekt på temaer som omhandler gutter og menn.

På grunn av smittevern hensyn ble arrangementene strømmet fra våre lokaler, direkte til Facebook. Avhengig av smittesituasjonen, ble innledere enten invitert til å holde fysisk foredrag, strøømme innlegget sitt direkte eller bidra med en forhåndsinnspilt video.

Vi arrangerte fem ferskvareseminarer i 2020. Temaene vi tok opp var kroppsbildeforstyrrelser blant gutter, likestillingsutfordringer for gutter og menn i Norge, kjønn og radikalisering, menn som selger sex og menn og gutter utsatt for overgrep.

De digitale sendingene har nådd bredt, og har møtt et betydelig publikum. I snitt fulgte 100 personer hver sending direkte, mens videoopptakene hadde mellom 500 og 1000 visninger i etterkant.

Ferskvareseminarene er viktige for Reforms mål om å nå ut med formidling, aktualisering og belysning av relevant kunnskap på områder som omhandler gutter og menn. Seminarene videreføres i 2021.

Reform i media

Reform har også i 2020 mottatt en rekke henvendelser fra TV, radio, aviser, tidsskrifter og nettmedier. Mediene ønsker Reforms kommentarer og syn på saker der vi i høy grad har sakseierskap i Norge: Menn utsatt for overgrep eller vold i nære relasjoner, menn og sexkjøp og

menn som fedre er blant temaene vi ofte oppsøkes som ekspertmiljø om. Til sammen har Reform figureert i rundt 30 medieoppslag i løpet av året.

Se også Kapittel 2, *Rollen som nasjonalt kunnskapssenter*

11. Representasjon og samarbeid

Reform er representert i en rekke formelle og uformelle sammenhenger. Dette skyldes vår rolle som landets eneste likestillingspolitiske aktør med hovedoppgave å jobbe for gutter og menn.

Brobyggerrolle

Reform har definert det som en viktig oppgave å være en brobygger for et bredere likestillingsfokus i Norge. Vi samarbeider med feministiske kvinneorganisasjoner, men er klare på at vi ikke er ukritiske til mange av disse tilnærming til gutter og menn. Det er i økende grad akseptert at Reform ikke ønsker å framstille menns likestillingsutfordringer som i motsetning til kvinners, men heller ikke lar være å hevde disse utfordringene i den løpende debatten. Dette gjelder også i Rød knapp-aksjonen Stopp vold mot kvinner, der både kvinneorganisasjoner, religiøse paraplyorganisasjoner og en arbeidsgiverorganisasjon deltar.

Reform har kontakt med organisasjoner som arbeider for menns rettigheter. Både her og i kontakt med deler av kvinnebevegelsen ønsker vi å bidra som en katalysator for å redusere «kampen mellom kjønnene».

Reform ønsker også å bidra til samarbeid mellom aktører som representerer ulike diskrimineringsgrunnlag, i erkjennelse av at kjønn ofte ikke er den eneste (eller viktigste) grunnen til ulikestilling og diskriminering. Dette bringer oss inn i samarbeid med en lang rekke organisasjoner og enkeltpersoner. Ikke minst gjelder dette organisasjoner som jobber med etniske minoriteter, funksjonshemmede og på LHBT-feltet.

Reform deltar aktivt i brukerutvalget i Likestillings- og diskrimineringsombudet, og i en rekke utvalg, referansegrupper og andre former for sakssamarbeid. Reform leder satt fram til sommeren som medlem i Oslo kommunes utvalg for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Reform deltar i internasjonalt samarbeid, blant annet i alliansen MenEngage, der organisasjoner som arbeider for likestilling i et mannsperspektiv inngår. Reform deltar også i nordiske NORMAS (Nordic Association for Research on Men and Masculinities).

Likestillingssentrene

Det gode samarbeidet mellom landets fire likestillingssentre ble videreført i 2020. Ved siden av Reform, består disse av Likestillingssenteret (Hamar), KUN (Steigen og Steinkjer) og Senter for likestilling (Kristiansand). Som følge av et anmodningsvedtak av Stortingets flertall, har likestillingssentrene fra og med 2019 ligget under den samme posten på statsbudsjettet.

Likestillingssentrene møtte kultur- og likestillingsminister Abid Q. Raja i august. På møtet drøftet vi ulike likestillingsmessige utfordringer, blant annet knyttet til pandemisituasjonen. Vi har også deltatt på to felles dialogmøter med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, samt samarbeidet på tvers i ulike sammenhenger i 2020.

Se også Kapittel 2, *Rollen som nasjonalt kunnskapssenter*.

Arbeidsgruppe om aktivitets- og redegjørelsesplikten

Blant en rekke oppgaver med deltakelse i ulike referanse- og ekspertgrupper i regi av andre, har Reform også deltatt i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets arbeidsgruppe om arbeidslivets aktivitets- og redegjørelsesplikt (ARP) i 2020. Arbeidet har foregått i store deler året, med møter annenhver uke. Reform har bidratt med å synliggjøre mannsperspektivet når det gjelder likestillingsutfordringer i arbeidslivet, og har gitt innspill på ulike former for diskriminering av menn. Eksempler på dette er menns problemer knyttet til arbeid- og familiebalanse, seksuell trakassering og «utkjøp» av fedres foreldrepermisjon.

Reforms prosjekt Men in Care (se dette) har gitt mye kunnskap til samarbeidet, ved å tematisere bedrifters holdninger og tiltak knyttet til menns balanse mellom arbeid og familie. I arbeidet har også inngått vurderinger av og tilbakemeldinger på direktoratets foreslåtte maler for arbeidslivet knyttet til kjønnslikestilling.